

A napokban jelent meg Korda István, aradi származású írónak a Nagy ut című ifjúsági regénye. A regény, amelyet az olvasóközönség nagy érdeklődéssel fogadott, Kőrösi Csoma Sándornak, a nagy magyar orientalista kutatónak életéről szól. Alább közöljük az érdekes életregény XVI. fejezetét.

AMIKOR A POROS, megviselt külsejű utas megjelent a réten, Moorcroft odaszólt társának: — Iszander bég...

Többet nem mondott. Kevés szóból is megértette egymást a két ember. Ebben, hogy „Iszander bég” sok minden benne volt; Bellino bagdadi jelenése, Zafullah kán személye, Willock beszámolója Teheránból; mindaz, amit a brit birodalom hírszerzése Sándorról két éves utján összegyűjtött. Moorcroft e sokfajta, zűrzavaros jelentés alapján így jellemezte a titokzatos utast:

— Vagy nagyon veszedelmes ember, vagy nagyon hasznos.

Most, ez utóbbi felé hajlott. A veszedelmes emberek nem ilyen elhagyottak, nem szaladnak az oroszlan torkába. Legkevésbé a brit oroszlánra.

Sándor szintén hallott Moorcroft-ról, és pedig igen különböző véleményeket. A Willock-tesztvének például sokra becsülték, mint tudóst. Ventura, a korszaki, amikor Moorcroftot megemléltette, elnevezte magát.

— A menésket felügyelője. Fél India már a legelőjük. A másik felét is szeretnék... Meg kell adni, jó étvágyu menészek.

Most azonban, hogy meglátta a két embert, nem is ez járt az eszébe, hanem amit a perzsa kereskedő mesélt a „kis urról”, meg a „nagy urról”. A nagybarmetű volt a „kis ur”, ezt a „nagybarmetű” a mesései bázisán; Moorcroft lesz tehát a „nagy ur”. Mindez csak átvillan rajta, sokkal fáradság, megviselt, családostól volt, semhogy időzött volna a gondolatoknál.

Moorcroft, a sokat látott és tapasztalt ember, hamar felismerte lelkiállapotát. Leültette, megvendégelte, meghallgatta elbeszélését, társalgott vele arabul, törökül, perzsaül. Tetőtől-falig angol ur volt, a feltűző brit imperium támasza; nyájas, megértő viselkedése gögőt és zárkózottságot takart. A brit érdekelték akár az ördögöl is cimborált volna. Még nem tudta biztosan, hogy Sándor nem maga-e az ördög, de már érezték benne a szándék, hogy felhasználja tudását, képességeit. Egyelőre magánál akarta tartani. Nem volt inyére, hogy ez az ember szabadon járjon-keljen a vitás területeken, birodalmak ütközéspontján.

Sándor elpanaszolta ládáihi családását, mire mosolyogva így szólt: — Jöjjen csak velünk... éppen oda igyekszünk... Lebben megnez-zük mi a helyzet, mit tehetünk az érdekében.

Egy percig sem gondolta, hogy tovább segítse Mongóliába, de kivétel nélküli tudása, amit hamar felismert, hasznukra lehet. Amikor Sándor föléltette pénztelenségét, megnyugtatta:

— Egyelőre a vendégem... Közben majd találunk valami modus vivendit.

Igy mondta: „modus vivendit”. Az angol iskolában a latint a maguk módján ejtették ki. Moorcroft kikérdezte Sándort görtingái éveiről.

— Irigylem érte. Klasszikus tudását csak a kontinensen tökéletesítheti az ember.

Beszélt és beszélt Moorcroft; irodalomról, nyelvről, kultúráról. Mir Izzat Ullah a háttérben állt és hallgalt. Most közbeszélt váltamit, idegen nyelven, bengáli fehérett.

— Igaz már no — mondta erre Moorcroft, mint akit valamire emlékeztetnek. — Lennie itt egy bizonyos anyag. Mr. Csoma nagy szolgálatot tehett nekünk, ha perzsaórá latinra fordítaná. Mondanom sem kell, cserébe számíthat támogatásunkra.

A „kis ur” kihozott a sátor belső rekeszből egy iratot és szó nélkül odaadta. Perzsa szövegű írás volt, már a címe is felkeltette Sándor érdeklődését.

„Rendészit Szinghnek, Pandzsábi maharadzájának, a Szikh birodalom urának”.

Sándor cár külügyminiszterének levele volt az indiai urakodóhoz, az a levél, amelyet Mir Izzat Ullah a pandzsábi minisztertől megvásárolt.

MIALATT SÁNDOR a levelet betűzte, arra gondolt, hogy vajon mi köztük állása menészeinek a cári külügyminiszter és Rendészit Szingh

Korda István

A NAGY ÚT

kapcsolataihoz, de már Horatiustól megtanulta, hogy „nil admirari” a ő amióta Keleten járt, többé semmin se csodálkozott.

— Érdekes levél — csak ennyit mondott, miután az írást leette.

— Talán fölösleges is megjegyznem, hogy bizalmas természetű. — Moorcroft Sándorra mosolygott.

— Ráér a fordítást Lebben elvégezni... Most sietős az utunk, ott viszont amugyis hosszabb ideig tartózkodunk.

Délután felkerekedtek és Sándor vegyes érzelmekkel szívén, másodszor nekiindult Leh városának.

A lámajurui kolostor előtt Moorcroft megjegyezte:

— Sok érdekes dolgot rejtene a lámakolostorok könyvtárai... Mondják, hogy az ősi szanszkrit irodalom elveszettnek vélt kincsei mind megvannak itt tibeti fordításban. Nagy-

tudományos munkával is. Lám, Willock Teheránban régi érmek után nyomozott, Moorcroft térképezett, a „kis ur” Ladák történelmét kutatta, az őrnagy meg a talajt mérte. Még az sem mondható, hogy valami öncélú tudományosság lett volna. Nem, éppenséggel nem volt az.

Elérően Moorcroft törekény alakjáról, unokáocse igazi angol bulldog volt, elpusztíthatatlan anyag. Az őrnagy úgy járt-kelt a ladákhi alig ismert sziklák között, mintha otthon lett volna a Kensington Gardenben. Erkezése is robajjal történt, hangos kiáltással biztatta legényét, aki a málhás jakot vezette. Mire Sándorral találkozott, már tudott róla mindent.

— Szívbeli ádvözlöm, nyelvész uram... Itt aztán nyelvészkedhettek... Br... Ember legyen a talpán, aki a tibeti nyelvet megtanulja. Gyötörődöm már hat hónapja és még a

Mayer Konrád Ferdinand

Schiller temetése

Röten pislogó komor fátyla pár, melyet Vihar és eső kioltással fejeget. Lengő gyászlepel. Az ócsa koporsó felett Nincs koszorú, még virág sem, s nincs gyászmenet! Mintha bűntől vinnének sirba sebesen. A gyászszolgák futnak. Csak egy ismeretlen Lépett a holt mögött. Arsan jenség honolt S erő. Az emberiség géniusa volt.

BARD OSZKAR R. fordítása

szert munka lehet nyelvésznek napfényre hozni a kincseket.

Sándor ezt maga is elismerte. Götingában megismerkedett a szanszkrittal, tudta, hogy az emberiség legősibb kultúryelve, az európai nyelvek is belőle fakadnak. Ha régi célja nem vezetne, feltétlenül megragadná a kínálkozó alkalmat. A tibeti nyelvről viszont — mint mondotta — semmit sem tud.

— Unokáocsmennek, Trebeck őrnagynak van egy Alfabetum Tibetanum-ja, Georgi szerzetes munkája. Biztos vagyok benne, hogy szívesen kölcsönadja.

Moorcroft mindezt látszólag véletlenül, pusztá csevegési célzattal említette, pedig formálódott már benne az elhatározás: megállapodik Sándorral. Előbb jöjjen csak velük Lebbe, győződjön meg újból, véglegesen, hogy uti célja kilátástalan.

Merőben másképp vonult most be a fővárosba Sándor, mint először. A főtéren üttöttek tábot és hivalkodóan lengt a brit zászló a vezérsátor csúcán.

Nem vesztegette idejét, meg akarta fizetni a segítséget és neki fogott a fordításnak. Két nap alatt végzett vele.

— Amennyiben megíthatom, elsőrangú munka — ismerte el Moorcroft, miután átnézte az összehasonlított. Nem udvariasság mondatta vele, őszintén csodálta a gyors és alapos munkát. Csak elsőrangú nyelvész vehette volna el. Kertelés nélkül megkérdezte:

— Mondja csak Mr. Csoma, nem volna-e kedve ölesége szolgálataiba lépni? Korlátlan jövő áll maga előtt. A brit birodalom minden tudományos intézete segítené, rendelkezésére állana.

Sándor megviselt, fáradt arcán kesernyés vonás jelent meg.

— Sir, én egy elnyomott szegény kis népet szolgálók mindhaláláig. Tudományos eredményeim pedig az egész emberiséget akarom gazdagítani.

Moorcroft merev tekintettel hallgatta. Sándorban most egyszerre felismerte emberi nagyságát. Minden, amit eddig hitt, gyanított, összeomlott. Nem maradt csak egy nagyon tisztalelkű és nagyképeségű ember. Ez belőle megrendítette. Egy percig hallgatott. O, aki annyi ekeleységgel, aljassággal, kétszíniséggel találkozott a külügyi szolgálat moosarában, nem volt felkészülve egy ilyen valószínűlennül egyenes jellemű emberre. Alig észrevehetően meghajolt.

— Akkor hát... maradjon meg független tudósnak... Ahogy kedve tartja...

Szókatlan melegséggel kezelt szorított vele és kisietett a sátorból.

KET NAP MULVA megérkezett George Trebeck őrnagy topográfiai munkálataiból. Nem állítható, hogy ezek az angol őrnagyok, diplomaták, megbízottak nem foglalkoztak volna

jelköl sem értenek meg. Lejárnak nyolc betűt, kiejtenek egyet. Lejárnak két betűt, kiejtenek nyolcat.

Sándor elmosolyodott... Nálahogy így van ez az angollal is — gondolta. — Lejárnak station, kiejtik slén... Csak hogy a maga nyelvét mindenki szörnyű egyszerűnek gondolja.

— Érdekelne nagyon a tibeti nyelv, de más célom van. Mongóliába igyekszem, a hazai nyelv ősi gyökereit felkutatni — mondotta.

— Ez valami gyermekkori terv, ugyebár dear Alexander? — Trebeck barátilag a vállára tette kezét.

Sándor úgy érezte, hogy meg kell védenie elgondolását.

— Igaz, régi terv, de megvannak a tudományos összefüggései... A magyar nem európai nyelv...

— Eddig úgy tudtam, hogy az osztrákok németül beszélnek — csodálkozott az őrnagy.

— Az osztrákok igen, a magyarok nem.

— Az két nép?

Trebeck maga elé nézett.

— Nálahogy úgy lesz, mint nálunk a skótoknál... Megunta a nyelvészeti vitát, Sándort a sátor bejáratához vona.

— Odanézzem, barátom... látja amott a hegyeket?

Eszakon a Karakoram éghevesző világa tornyosult. Alig látszottak a hegyek, fellegek sötét párnái kavargtak a csúcsok körül...

— Ott már tél van... Elő lény át nem jut többé jövő tavaszig. Nekünk is ajánlatos lesz tovább állni, amíg nem késő. Kásmirban telelünk. Ott elolvashatja Georgi páter könyvét. Nekem nem volt hozzáférésem.

Sándor szót sem szólt. Mély, belső megrendüléssel nézett a távolsba. Nézte a felhők kavargó játékát, a hegyeket, amelyek el-elitűnédeztek. Így tűnnek el tervei, reményei a felhők mögött.

Hagyta Moorcroftot tenni, cselekedni. Maga Moorcroft előre ment. Sándort Trebeckre bízta. Tudja, hogy megtelelő közben van. Az őrnagy derűs kedélye, gyakorlati észjárása jó hatással lesz rá. Így is volt.

— Williamnak levelei vannak magával... Bizzon benne, — hangosította. — Ragadja meg a szerenését. Most még a lámakolostor ismeretlen terület. Lesz idő, amikor minden gompát tiz tudós rahamoz mag... Maga itt az első. Ilyen alkalmat nem szalaszthat el.

Mire Szringarba értek, Sándor magához tért lelki dermedtségéből és kíváncsian lapozgatott egy régi, idő sárgította könyvben. Az őrnagy kölönözöte.

„Alfabetum Tibetanum, studio el labore Fr. Augustini, Antonini Georgii...” Nyomtatott 1762-ben Rómában.

Páter Georgi hittárú volt a XVIII. században, nem sokat könyvített a nyelvészethoz. Nem volt könyvében semmi rendszer. Előjáróban mégis megtanulta belőle, hogy a tibeti nyelv

a kínai, illetve mongol nyelvcsaládhoz tartozik. Ez a körülmény fokozta érdeklődését. Ki tudja, nem itt találja-e meg, amit keres, vagy legalábbis fontos utmutatást?

Tábot ütöttek a Dzselám mentén. Az őrnagy vadászott, halászott, Sándor a szótartat olvasgatta. Bár nem volt komoly tudományos munka, de sok mindent összehordott a jó páter a tibeti népről, nyelvről és vallásáról. Idezte De Guignes, akit Götingában eredetiben olvasott Sándor. Akkor a Tibetre vonatkozó részek nemigen érdekeltek, Georgi könyvéből megtudta, hogy Szrong-Can Gampo király jószágait VII. századában vezette be a buddhista vallást Tibetbe. Az Indiából átementett buddhista könyveket Myvang nevű lhászai kormányzó összegyűjtötte, nyirtáblákra vésette és kinyomatta.

Sok mindenféle történelmi adat és mende-monda keveredett a könyvben, magából a tibeti nyelvből a legkevesebb, Maroknyi szó, egy kevés nyelvten.

Ot azonban mindjobban lebilincselte ez a nyelv, amelyet senki sem ismert, nem tanítanak európai főiskolákön; nyelvésznek tehát gyönyörűséges kutatómunkát jelenthet.

Ugy találta, írásmódjuk bonyolult. Az írásjeleket bizonyosan nem a tibeti nyelv számára eszelték ki, csak átalakították. A kiejtés még nem ismerte. A sok egymásra halmozott mássalhangzó jelentős részét gyakorlati nyelvész ösztönével már most néma hangzóknak feltételezte.

Március végén váratlanul betoptant Moorcroft.

— Nos? — Georgi páter könyvére pillantott.

— Gondolkoztam a doigon, — kezdte kissé habozva Sándor. — Szeretnék néhány hónapot, esetleg hosszabb időt valamelyik lámakolostorban tölteni... Ez egybevág nyelvészeti törekvéseimmel. Azt hiszem, sok fontos adatot szerezhetnék további utamhoz.

Moorcroft még ravaszkodott egy kicsit. Ugy lett, mintha gondolkodna, lefogtatná az ügyet.

— Érdekelnek azonosak — szólalt meg kisértatva. — A kormányzatnak tibeti nyelvtanra és szótára van szüksége, önnek pedig tanulmányi lehetőségre... Most lenne nekem George-ssal Lebbe és megkezdheti előtanulmányait. Mir Izzat Ullah majd levelet ír a kalónhoz.

Megkötötték az egyezséget. Moorcroft háromszáz rupiát előlegezett Sándornak; ajánló levelet adott Kenyedy századoshoz, a szabathui brit határállomás parancsnokához, mert abban maradtak, hogy Sándor tanulmányait befejeztével Szabathuban jelenkezik. Kétszáz rupiás utalványt mellékel a levélhez, megígérte, hogy a bengáli tudományos társaságnak is ír ügyében.

Trebeck látható meglepéssel fogadta Sándor elhatározását. A kalón kedélyesen elbeszélgetett vele. A miniszter most is a nyájában mosolygott, Sándor azonban felfedezte, hogy ez egészen másfajta nyájasság; nem merül ki sajnálkozó kémozduletokban. Kényelmes lakást utalt ki neki és megígérte, hogy nyelvtanáról is gondoskodni fog.

A miniszter fogadóterme mellett szobában vörösszoknyás láma állt az asztalnál. Az őrnagy tiszteletteljesen meghajolt előtte. A láma barátságosan viszonozta az üdvözlést. Ötven év körüli ember volt, okos tekintettel. Valamit mondott az őrnagynak és közben Sándorra pillantott.

— Bemutatom magának Szangje Puntsozq lámát, Ladákhi udvari orvosát... Azt mondja, látta már két hete, amikor azonban szívét elborította a bánat feketé felhője.

— Igazat mond — Sándor a kalónál tett első látogatására gondolt.

— A láma rokonszenvezik magával, — folytatta az őrnagy. — Az a véleménye, hogy maga már lakott itt egyszer... Nagyon, nagyon régen.

— Ha én nem, talán nemzetem.

— A láma egyéni sorsáról beszél.

Ok hisznek az ember ujjazületésében.

Sándort azonban most más foglalkoztatta.

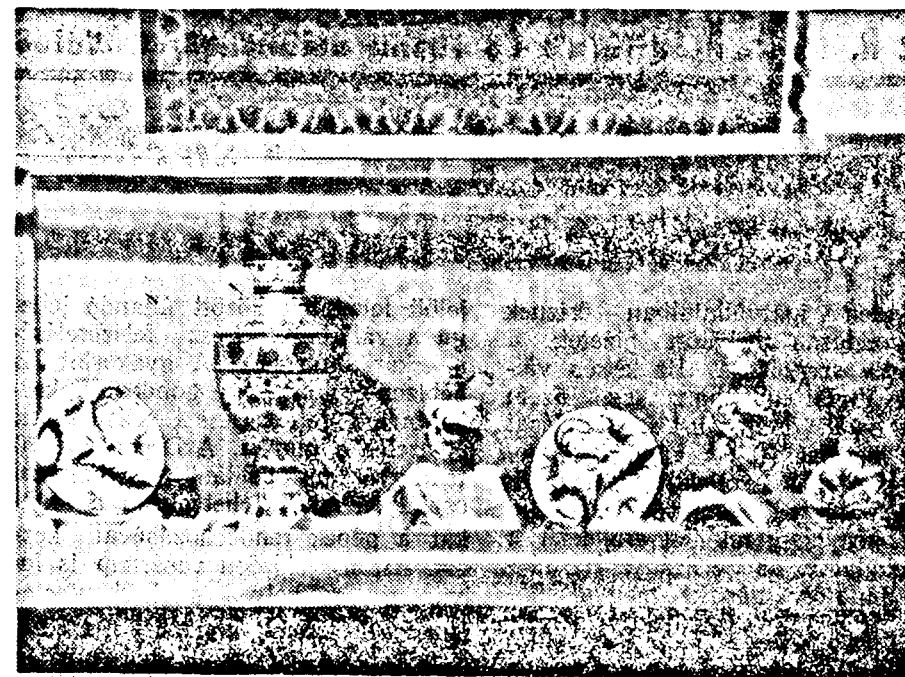
— Kérdezze meg, hajlandó lenne-e tanítani.

Trebeck hosszasan tárgyalt a lámával.

— Brve még nem volt példa — fordult Sándorhoz meglepett hangon.

— Ugy látszik, szerencse fia, dear Alexander... A láma hajlandó magával vinni Zanszkárba. Havi 25 rupiát kér, ezért megtanítja mindarra, amit nyelvről, vallásról, irodalomról tud... Azt hiszem, maga az első európai tudós, aki egy lámakolostor küszöbét átlépheti.

Porcellán és fajanszkiállítás az aradi muzeumban

Képünk a régi magyar agyagipar termékeit ábrázolja. A porcellánok és fajanszok gazdag díszítése részben magyar népi motívumokat, részben pedig madár- és virágmintákat használ fel.

NINA CASSIAN

Muzsika a békének

A béke azt jelenti, hogy nem kell már remegni, Hogy nem les nappal-éjjel a tolvaj gaz kezével, S bitor kormánya mellett nem ordas éhsé tárog, Nagy szölygéből nem nőnek frakk-szárnyu gyászabúitok.

Hanem, hogy nyíljon a Holnap megértesnek, mosolygónak, Derüljön kedvre bőven és tisztán, szép időben. Hogy tilalom nélkül élhess, és messze nézz az árnyak, Galyakra és madarakra, — szabad vizekre láthass...

Az ember gyűjtse dalolva a nyers szentet halomba, A sárga buzakévet, a köölaj sötétjét. És minden kincs az ember magtárait betöltse, Fémpikkelyes hal a vízben s a fák kövér gyümölcsét.

A mesterek egyre nőve haladjanak itt előre, Vas-épületek nagy ormán, Idők mélyén kiforrván, Szeretel nimbuszában, szabad mezőkön által Hirdetve az észak üdvét fák árnyán, lomb-tanúsággal

De hogyha a földresujtott gaz ellenség a burkot Kvetné — lesbedülva — megint a nép nyakára: Nos akkor, akkor ismét a béke azt jelenti Nekünk s utódainknak: Fegyvert a kézbe vennit!

Hogy védjük a nép hazáját, munkája dus kalásztát, Szerszámát és hatalmát, az álmat és nyugalmát, Sarlóját, kalapácsát, a könyv s a dal varázsát, A harc pirosát, mely érlet gyümölcse vér-levével!

Hogy nőjön a béke bátran, de nem héjába zártan, Nagy, lelkes szárnyalással a tékép-világon által; Nem gyöngé mázollással egy rozant, szük üregben, De bőkezűn kitárva, tartósan és töretlen.

E föld színt a népek békéje töltén meg, Városok munkakédeve kaszákkal vetekedve; A nagy dal, mit le nem fog se fák, se gát, se kálán, Mely törvény és igazság, örökre halhatatlant!

Fordította FRANYO ZOLTAN

ZENEI KÖNYVESPOLC

Az utóbbi időben három értékes kötet került a könyvesboltok polcaira. Mindhárom mű Bartók Bélával, a nagy magyar zeneszerzővel kapcsolatos. De vegyük sorjába a köteteket. Az első Bartók Béla népdalról írott tanulmányai román nyelvű fordításának gyűjteménye. A könyv címe

Jegyzetek a népdalról

A kétszázhusz oldal terjedelmet meghaladó gyűjtemény, egyebek között, a szerző önéletrajzát, a magyar, román és szlovák népzeneiről írott tanulmányait, valamint a Mi a népzene? A népzene jelentősége, a Miért és hogyan gyűjtünk népzene? A magyar és a román népzene, továbbá a Cigányzene, vagy magyar zene című írást tartalmazza.

A gyűjtemény elé Zeno Vrancea írt bevezetést.

Bartók Béla tanulmánygyűjteményének román nyelvű kiadása nemcsak a népzene gyűjtéssel foglalkozó román szakemberek számára nélkülözhetetlen kézikönyv, hanem tartalmas olvasmány a zenekedvelő nagyközönség részére is.

Nagy érdeklődést keltett a zenei szakemberek körében a

Bartók Béla levelei

című gyűjtemény harmadik kötet. Az első kötet még 1948-ban, a Magyar Művészeti Tanács kiadásában, a második kötet pedig 1951-ben a Művelő Nép Könyvkiadó kiadásában jelent meg.

A harmadik kötet, a magyar, román és szlovák dokumentumokat tartalmazza. A romániai leveleket Viorica Cosma gyűjtötte, a csehszlovákiai leveleket Ladislav Burlas gyűjtötte, a magyarországi leveleket pedig De-mény János gyűjtötte alapján írták. A vastkos, öt száz oldal meghaladó kötetben.

Bartók Béla a népdalkutató

című kötet.

A könyv Bartóknak, a jelenkori zenei történelem egyik legnagyobb alakjának zenei tudományos munkájáról nyújt képet és pedig főleg hazánk, a Román Népköltészség területén felkutatott, eredeti dokumentumok alapján.

A könyv írójának célja kétfős volt: egyrészt arra törekedett, hogy megismertesse és megszereltesse Bartókot a dolgozó tömeggel, másrészt adalékokkal igyekezett hozzájárulni a népdalkutatóknak és a nagy művész ezután jelentkező élettrajzirodalmi munkájához.

Mindhárom mű iránt nagy érdeklődés mutatkozik mind a zenei szakemberek, mind a zenekedvelők széles tömegének körében.

Elenjáró kollektív gazdaságaink tapasztalataiból

Ésszerű, szorgalmas gazdálkodás

Sok függ a vezetőtanácstól

A magyarpécskai Petőfi Sándor kollektív gazdaság vezetőtanácsa, a pártalapszervezet útmutatásával, elsőrendű feladatának tekintette a munka alapos megszervezését. Mint ahogyan azt a minta-alapszabályzat is előírja, mezei, kertészeti és állattenyésztési brigádokat létesítettek. A brigádokban csoportokat alakítottak, amelyeknek élére egy-egy hozzáértő kollektivistát állítottak. Különösen nagy gondot fordítottak arra, hogy a brigádokban és csoportokban a kollektivisták ismereteiknek és képességeiknek megfelelő munkabeosztást kapjanak. Mindez még az év kezdetén történt.

A brigádok és a csoportok alapos megszervezése hozzásegítette a vezetőtanácsot ahhoz, hogy a halogatást nem tűrő mezei munkákat idejében elvégezzék. Így például a betakarítást, s főként a kukorica törését, a szárnyalást aránylag rövid idő alatt fejezték be. Ezek az eredmények a pártvezetők sikeres mozgósító munkájának, valamint a kollektivisták áldozatkészségének tulajdoníthatók.

Az utóbbi évek tapasztalatai mind jobban bebizonyították, hogy a szocialista verseny fokozottabb munkára ösztönzi a kollektivistákat, növeli áldozatkészségüket a közös tulajdon iránt és szervezettebbé teszi a munkát. A vezetőtanács és a pártalapszervezet az év folyamán állandó feladatának tekintette a szocialista verseny irányítását. Versenybizottságot alakítottak, amely meghatározott időközönként elemzi a munkát. A termelési és befejezési versenybizottság megállapította, hogy a 2. számú brigád, Halasi Gábor vezetésével került az élre. A brigád csaknem minden növényből a legmagasabb terméseredményeket érte el. Kukoricából az 1. számú brigád, Kicsi József vezetésével érte el a legnagyobb eredményt. A többi mezei

brigád elhanyagolta feladatának teljesítését.

Mindamellett, hogy a magyarpécskai kollektivisták jó munkaszervezőkkel dolgoztak, idejében szántottak vetetnek és gondosan ápolták a növényeket, a hektáronkénti terméshozam a várakozáson alul maradt. Ezt azonban nem lehet a kollektivisták rovására írni. Ok minden közülük telhető elkövettek, késedelem nélkül kapáltak, gyomláltak, arattak és csépeltek, mégis a kedvezőtlen időjárás következtében földjük kevesebbet termelt, mint tavaly. Buzából hektáronként 1370 kilót, csöves kukoricából 3000 kilót, tavaszi árpából 1480 kilót, őszi árpából 1633 kilót, zabból 2100 kilót és cukorrépából két vagont és néhány száz kilót takarítottak be az idén.

Bevezetik a vetésforgót

Ha már a hektáronkénti terméshozam eredményeiről beszélünk, meg kell említenünk még azt is, hogy az 1956-57. termelési évtől kezdve tízéves vetésforgó alapján művelik meg földjüket. A gyakorlatban is bebizonyosodott, hogy az agrotechnikai szabályoknak megfelelő sorrendben vetett növények nagyobb terméshozamot biztosítanak. Ez évben például a pillangós növények után vetett búzából 1800-2000 kilós hektáronkénti termést takarítottak be. Az idén ősszel a tízéves vetésforgónak megfelelően vetették el a kalászos és a pillangós növényeket. Az agrotechnikai szabályok előírásait eddig csak részben alkalmazták a magyarpécskai kollektivisták. A következő évben a növénytermesztésben az eddigi nehézségek megszűnnek. Nem történik meg ezután, hogy a búzát olyan növények után vessék, amelyeknek a betakarítása csak késő ősszel végezhető. A tízéves vetésforgó szerint ezután búzát csak pillangós növények után vetnek. A vetésforgó nemcsak a búzáért, hanem a többi mezei

Nem megvetendő jövedelmi források

A magyarpécskai kollektív gazdaságnak a növénytermesztés mellett nagy jövedelmet biztosít az állattenyésztés is. Eppen ezért a vezetőtanács az őszi mezőgazdasági munkák befejezése után nagy gondot fordított az állattalomány feltételének előkészítésére. Gondoskodtak az állatok részére szükséges takarmányáról, azonosították az egészségvédelmi intézkedéseket fogantatókat. A szűköslegtel nem megfelelően tartott állatok szemes takarmányt, szénát, zabszalmát, szarát, stb. Azért, hogy az állatok egész éven keresztül vitamindus takarmányt kaphassanak, 12 vagont silókukoricát készítettek és jelentős mennyiségű répaszeletet és más takarmányt raktároztak, vermettek.

A szénát, zabszalmát és a többi szász takarmányt, hogy megőrizhesék a tél viszonyaitól, a kazlakat befedték. Az istállókat, ólakat, aljakat takarították, fertőtlenítették és a falakat bemeszelték. A gazdaság állattalománya tehát sem takarmányból, sem pedig az egészségvédelem terén nem szenved hiányt a tél folyamán.

Az állattalomány gyarapodása és terméshozamának növekedése egyre nagyobb jövedelmet biztosít a gazdaságnak. Az állatokat és termékeiket az állammal kötött szerződés és a szabadpiac útján értékesítik. Az állatok értékesítéséből eddig 88.882 lej, termékeikből pedig 63.731 lej jövedelme származott a gazdaságnak.

A magyarpécskai kollektív gazdaságnak az állattenyésztés mellett még más jövedelmek kiegészítő forrásai is vannak. Így például a konyhakertészet 138.711 lej jövedelmet hozott. A műhelyek bevétele is egyre növekszik. Az idén a kovácsműhelynek 72.383 lej, a kerékgyártó műhelynek 9306 lej, az asztalos műhelynek 20.737 lej a bevétele. A növénytermesztés és az állatok, valamint termékeik értékesítése, a műhelyek bevétele révén a gazdaság körülből 882.000 lej jövedelmet ért el. A gazdaság pénzügyi jövedelme nagyban hozzájárul a kollektivisták anyagi és kulturális színvonalának növeléséhez.

Meggyőződésünk, hogy a magyarpécskai kollektív gazdaság vezetőtanácsa a pártalapszervezet segítségével a jövőben még többet tesz majd a gazdaság szervezeti-gazdasági megerősítéséért. Bevezetett gazdálkodással, a tízéves vetésforgó bevezetésével és az idejében végzett munkával növelhetik a hektáronkénti terméshozamot, gyarapíthatják az állattalományt, hogy ezzel még magasabbra emelhesék a kollektivisták jövedelmét és példát mutathassanak az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztoknak.

Bokor Mihály

Tervez felül

A Vörös Trió gyárban ebben a hónapban is lendületes munkát fejtenek ki. Már a hónap első napjainban átmenet munkába kezdtek. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy november 21-ig a havi értéket 104,3 százalékkal teljesítették.

Az üzemostályok közötti munkaversenyben a gyapot- és pamut-harisnyaosztály tört az élre, amely ebben az időszakban 123 százalékos teljesítést ért el. Hasonlóan tervez felül teljesített a selyemharisnya osztály is. Az elért sikereket az eredményezték, hogy a készáru-tervez 107 százalékos teljesítést ért el. Az életről üzemostály dolgozói valamennyien derekas munkát végeztek, de különösen Wild Julia, Gradi-naru Veronica, Mecher Borbála tűntek ki szorgalmukkal és kiváló minőségű munkájukkal.

—O—

A szemétszállítás gyorsítása érdekében

Nem világrengelő találmány, de mégis sokan megállnak, személik, hogy mi az, ami Arad utcáin egy pár nap óta közlekedik. Egy teherautóról van szó, amelynek karosszériáján hatalmas tartály áll. Első tekintetre úgy tűnik, hogy valami üzemanyagszállító gépkocsi.

Ez a szemétszállító kocsi hozzájárul ahhoz, hogy a sokat panaszolt szemétszállítást meggyorsítsák. Tartalma 6 köbméter, tehát rövid idő alatt 6 köbméter szemetet vesz fel. Ez az új gép a szemetet összehajtogatja és így nagymennyiségben tud elszállítani.

Slavici Teodor, a jármű vezetője elmondja, hogy napi 8 órai munkaidő alatt a préselő szemétszállító kocsival 24 köbméter szemetet szállít ki a városból. Előnye még az is, hogy zárt tartályból semmi szemet nem szóródik szét. Laucu Ilie és Bredea Moise munkások elmondják, hogy a házasszonyok örömmel fogadták az új szemétszállító járművet, mert mióta ez megérkezett gyorsabban halad a szemétszállítás.

Az áruforgalom növekedése után

Pillanattfelvétel az aradi piacon

A Filimon Sirbu téren levő piac, fekvésénél fogva legalkalmasabb és legkedveltebb bevásárlási helye városunk lakóinak. A termelők már a kora reggeli órákban friss zöldség- és főzelékkel, valamint más élelmiszerekkel megrakott szekerekkel, kézikocsikkal jelennek meg itt. Hamarosan értesülünk a napi árakról, amely mellett kitartanak, ha csak a Helyi Kereskedelmi Szervezet nem húzza keresztül számításukat. Így történt november 18-án, vasárnap is. A tojás

ára például reggel 1,70 lej, később 2,20 lejre emelkedett. Ezután következett a keltőcses megfőzés: az Aprozar Helyi Kereskedelmi Szervezet több láda tojást vetett áruba 1 lejes árban. A 2,20 lejes tojás ára ezáltal csaknem 50 százalékkal esett.

Ezen a napon megállapítottam, hogy a piac ellátása bőséges. Gazdag választékkal rendelkezik az Aprozar Helyi Kereskedelmi Szervezet is. Csupán egy elárusítóhelyen — ahol Ovics Alter árusít

20-25.000 kiló zöldség- és főzelékkel, valamint gyümölcsöt adnak el egy hét folyamán. Megnéztem a tej elosztását is. Az 1. számú tej-elosztó egység, november 18-án reggel 6 és 10 óra között 1860 liter tejet és 60 liter tejfölt mértek ki. A 2. számú elosztónál Csulák Zoltán ugyanezen idő alatt 1320 liter tejet és 50 liter tejfölt értékesítették. A baromfiakra árba lényegesen alacsonyabb, mint tavaly.

Steiner Izidor, levelező

Ahol a sportolók vásárolnak

Az utóbbi hónapokban mind nagyobb népszerűségnek örvend a Köztársaság útján lévő sportútel. Mind-egy, hogy a nap melyik órájában tűnnek be, mindig vannak vásárlók. Beköszöntött a tél, kezdődnek a téli sportok. Itt a siba-kocskok felől érdeklődnek, amott pulovereket, nadrágokat s egyéb sportöltözékeket vásárolnak. Van miből válogatni...

A sportútel vezetője, Dascal Eugen jelenleg a nyilvántartási munkát végzi. A teljesítmények felől érdeklődtem. Rövid számolás után kiderült, hogy november 21-ig teljesítették évi készpénz tervüket, sőt 77 lejjel túlszárnyalták.

Ez a teljesítmény nem a véletlen műve: a kiszolgáló személyzet szorgalmas és lelkiismeretes munkájának eredménye. A legtöbb vásárló elismeréssel nyilatkozik a pontos és elvtársias kiszolgálásról. De elősegítette a készpénz-terv túlszárnyalását az idejében megérkező áru is.

— Az ellátás ebben az évben jelentősen javult — mondta Dascal elvtárs — sokkal több és jobb minőségű árut kapunk, mint az elmúlt években. Nagyon a választék is. Tanulva a múlt év hibáiból, jóval

az idények előtt be-nyújtottuk a rendeléseket. A téli holmik a nyár közepén kérték, így már augusztusban megkezdtek küldeni az igényelt árut. Amikor a tél közeledett, meg-akart polcokkal várjuk a vevőket. Nem ugyanez a helyzet a folyószámla terv teljesítésében. Itt a készpénzterv teljesítésében még az elő-irányzatot se érték el. Ez nagyrészt azonban a sportegyesületek mulasztása, amelyek még nem kezdték meg a sportfelszerelések beszerzését. Minden biz-onyon az év végéig itt is behozhatják a tamaradást.

Új büffé nyílik

„Zahana”, az Avram Iancu téren nyílik meg és naponta 7-23 óra között működik. Válo-

gatott italokon kívül rostos sültet, hideg és meleg ételeket szolgál-
nak majd fel.

BÍRÁLÓ CIKKEINK NYOMÁN

„Javítsák meg a falliújság tevékenységét!”

November 2-án, a 3636. számú lapban, Javítsák meg a falliújság tevékenységét címmel bíráló levél jelent meg. A levél a December 30 gyár központi falliújságának szerkesztőbizottságát, valamint a pártbizottságot bírálta, amiért elhanyagolja a falliújság tevékenységének irányítását. A December 30 textilgyár pártbizottsága levélben válaszolt szerkesztőségünknek a bírálatra.

A levélből kitűnik, hogy a pártbizottság elfogadta a bírálókat és azonnal rátért a hibák felszámolására. A pártbizottság... intézkedett, hogy november 7. tiszteletére ünnepi számot hozzanak ki az egész üzemben. Ugyanakkor kiképzésben részesítette a pártalapszervezetek bürotagjait, akik a propaganda- és agitációs munkáért felelnek, hogy egészítsék ki a falliújságok szerkesztőbizottságait — szól a levél.

A December 30 gyár pártbizottságának válasza után remélni lehet, hogy rövidesen megváltozik a falliújság arculata, s helyesen tükrözi majd a gyár belső életét, népszerűsíti az eredményeket, bírálja a hibákat.

„Akad még fennivaló a Libertatea gyárban”

Ezzel a címmel jelent meg október 26-án a 3630. számban bírálati cikk. A cikk bírálta a Libertatea gyár adminisztratív vezetőségét, amiért elhanyagolta egyes technikai-műszaki intézkedések bevezetését a gyár cipőrézégén.

A gyár vezetősége levélben értesítette szerkesztőségünket, a cikk alapján fogantatott intézkedésekről. A ringli-sor mechanizálásával kapcsolatban, a vezetőség behatárol tanulmányozza a beállított, de üzemképtelen gép hibáját és reméli, hogy rövid időn belül működésbe hozzák a gépet. Elismerik, hogy a cikk megjelenéséig valóban keveset foglalkoztak ezzel a kérdéssel.

A levélből kitűnik az is, hogy a vezetőség meggyorsította a gyárban a fűtőtestek beszerzését, valamint a cipőrézég szabászati osztályán a villanyberendezések befejezését.

„Helyes, vagy nem helyes?”

Oktober 11-én a 3617. számú lapban Helyes, vagy nem helyes? címmel cikk jelent meg. A cikk bírálta az Aprozar Helyi Kereskedelmi Szervezet egyik elárusítóját, amiért megengedte az árban való változtatást.

Az Aprozar Helyi Kereskedelmi Szervezet vezetősége helytelennek minősítette ezt az eljárást és szerkesztőségünknek küldött válaszában

utalt is erre. Az Aprozar vezetősége válaszában többek között ezeket írja:

„Oktober 27-én az elárusító egységek felelőseivel és elárusítóival tartott gyűlésen felolvastuk és megvitattuk az cikket. Ugyanakkor megkértük Clodnitchi elvtársat, a 8. számú elárusító egység felelőseit, — mivel róla van szó a cikkben — egészítsék ki a hallottakat.

Clodnitchi elvtárs beismerte hibáját a paprika árusításával kapcsolatban és megfogadta a vezetőség, valamint az egész munkaközösség előtt, hogy jóváteszi hibáját.

A vezetőség felelőssége vonta Clodnitchi elvtársat és felelőssége vonja mindazokat, akik hibát követnek el, mert a szocialista kereskedelem nem kivételmentes a vevőkkel.”

(Folytatás az 1-ső oldalról.)

Az egyik polcon törött keményfadarab hever. Mint megtudom annak a repülőgépnek a propellere, amelyet Faludy Károly, aradi ezredes több mint 50 évvel ezelőtt készített s mellyel fel is szállt a levegőbe. Állítólag ez volt az első gép, melyet az aradiak repülni láttak. A fából készült alkalatlanság lezuhant ugyan, de tagadhatatlan, hogy előzőleg repült és vitte magával az ezermester énekes szénészt, a tömeg bámulata és tapsai közepette. A merész pilóta szerencsére megusztta a nagy vállalkozást egy kisebb sebességgel, s még ma is merész szárnypróbálgatásra ösztönzi a Fierarul gyár szíjait.

Sirbu József egy 110 éves elárusított papírral húz elő az egyik iratosomóiból.

Ezt a levelet Szabó József, a színház egykori színgazdájának írta. Beitelheim Vilmosnak és segítségét kérte, hogy hazahozhassa Bécsből a 90 tagú színgazdárdát, mely a vendégszerzésben egy le-
ggett, hogy nem volt pénzük uti-
lókra sem.

No, ma minosnek ilyen gond-
jaik külföldi vendégszerzésre in-
duló művészeinknek — mondom.
— Nem kell a közönség környé-
kegényéből gyűjteni pénzt, a
színházi kiadásokra. Öreg szín-
észek nem háznak már, hogy
jutalomjátékra jegyeket adjanak
el. 1956-ban vagyunk, amikor, ha
laasan is, de biztalanul folynek a
színházi átalakítási munkálatok,
melyeknek eredményeképpen olyan
színház lesz Aradnak, amilyen
még nem volt.

Sirbu elvtárs végigkalkulált a
színgazdárdát felől uton. Már

Az épülő színházról és egy színházi emberről

Itt is kellemes benyomást kelt az átépített és kiegészített lépcsőfeljárás. Az első emeleti központi fűtéssel melegeit folyosóra érünk. Itt, a régi szűk, levegőtlen öltöző-fülkék helyett tágas, korszerű öltözőket építettek, melyekben hidegmelegvíz, fűtőszelvény, modern bútorzat, minden színész részére külön-külön öltözőszekálka, szőnyeg szolgálja a legteljesebb kényelmet. Férfi és női tusolóhelyiségek, kádás fürdőszoba, világos, tágas próbatermek, könyvtár, a kellekesek és művészek személyei szobái, mind új megújultak, melyek a dolgozókra való messze-
menő gondoskodás és áldozatkész-
ség eredmények.

A színpadra érve Barabás Károly fővilágítómesterrel találko-
zunk, aki olyan elégtelével, ahogy
csak a munkájukat szerető embe-
rek tudnak beszélni, elmondja,
hogy a színház világítását a leg-
modernebb Siemens világítási
rendszerrel oldják meg. Tizenegy
új reflektor szerelnek fel és „vil-
lanyorgona” segítségével önálló-
dó fényváltóval irányítja a szin-
padi világítást. Két párhelyt
is elvette a világítás céljaira,
s haterész helyett tizenhátezer watt
áram szolgáltatja majd a „színhá-
zi fény” céljait. (A Siemens transz-
formátorokat az országban először
az aradi Coopmetál szövetség
készítette. Gyorsan híre ment s
már a petrozsényi és temesvári
színházak is rendeltek belőle).

Sirbu elvtárs felhívja figyel-
memet a színpad sarkában tűz-
mentesen épített háromemeletes
fülkére. Az első az ügyeletessé-

— A múlt őt szunnyad a mu-
zeumban — mondja Sirbu el-
vtárs, — ez itt a színház jelené-
ge, de én már a jövőt látom, mely
meghozza a színház számára az
egész színórpadás rendszerének
konzertizációt, s bizonyára a for-
gószipadot is.

Megkísértem kísérőnknek a szí-
ves kaulozását és elmenőben ar-
ra gondolok: most, hogy saját sze-
memmel láttam, milyen nagyszá-
bú építkezés folyt a bedeszká-
zott ablakok mögött, tudom, hogy
érdemes volt oly sokáig várakozni
a színházra. Minden jel arra vall,
hogy a munkálatok a befejezéshez
közelednek. A rusikai márvány-
bányából már utnak indították
azokat a márványlapokat, melyek
az előcsarnokok, a téposófeljáratok
falait s padozatát borítják majd.

Bukarestben, már aranyozták azt
a hatalmas 96 égős barokk csil-
lást, mely a színház stílusához al-
kalmazkodva disziti majd a néző-
teret. Már varrják a bejárati és
pályolók új bordó bányonyfüggö-
nyeit, kárpitozzák az aradi asztal-
osok készített székkeket, csiszol-
ják a gyönyörű keményfaparkettát,
vesik a márványszobrokat, melyek
az előcsarnokot díszítik majd...

De nem akarok én mindent el-
mondani... Maradjon megelégedés
a megnyitóra, hiszen Arad úgy
várja ezt a régóta készülő színhá-
zat, mint gyermekek a téli ünne-
pelt. Bizonyára jobban megbe-
csülik, mint a multban, mert
amikor, hogy a kellenél több
lokalpatriotizmus lenne bennem,
állítom, hogy aki az ország leg-
szébb barokk-színházát szeretné
majd látni, — az ide jön hozzánk
Aradra megcsodálni a miénket.

Róza Aliz

XVI. NYÁRI OLIMPIA MELBOURNE

Pénteken már teljes lendülettel megindultak a küzdelmek a melbourne-i olimpián. Az érdeklődés természetesen az atlétikai versenyek iránt volt a legnagyobb és noha csak 3 versenyszámban volt döntő, több mint 10.000 főnyi tömeg gyűlt össze a stadionban. A magasugrásban az amerikai Dumas 212 cm-es eredménnyel szerzett aranyérmet, s mögötte a sorrend: 2. Porter (Ausztrália) 210 cm., 3. Kaskarov (Sovjetunió) 208 cm. A verseny érdekessége volt, hogy az Európa-rekorder Nielsen nem jutott a döntőbe, miután nem vitte át a döntőbe jutásra jogosító 192 cm-es magasságot. A női diszkoszvetésben a cseh-szlovák Fikolova végzett első helyen új olimpiai rekorddal: 5369 cm-re

dobta a diszkoszt. A további sorrend: 2. Beglijkova (Sovjetunió), 3. Ponomarova (Sovjetunió). A 10.000 méteres síkfutás döntőjében a szovjet Kuc és az angol Gordon Parrie harcoltak, de azután az angol futó nem bírta Kuc iramát és visszasett. A verseny eredménye: 1. Vladimir Kuc (Sovjetunió), 28.45,6 mp., új olimpiai rekord, 2. Kovács József (Magyar NK) 28.52,4 mp., 3. Lawrance (Ausztrália) 28.53,6 mp. Sok versenyszámban megkezdődtek az előfutamok is, így a 100 méteres síkfutásban először 24, majd a középfutamból 12 versenyző került tovább. A 800 méteres síkfutásban 5 előfutam volt és itt is, csakugy, mint a 100 méteres síkfutásban, arra ügyeltek a versenyzők,

hogy továbbjussanak, anélkül, hogy kiváló időeredményre törekedtek volna. A 400 méteres gátfutásban Ilie Savel 52,2 mp.-es idővel a szovjet Iulin mögött a második helyen végzett, jutott tovább.

Megkezdődtek a küzdelmek a férfiak törzvi versenyében is, amelynek első fordulójában a magyar vívók 8:8 arányban döntetlenül mérkőztek Ausztráliával és csak jobb túsarányval kerültek tovább. A törzvi verseny meglepetése, hogy Belgium csapata kiesett a küzdelemből. Továbbjutott a magyar, francia, szovjet, olasz és az angol csapat.

Folytatódott a küzdelmek a kosárlabda tornában is és az eredmények a következők: Uruguay-Bol-gár NK 70:65, Fülöp-szigetek-Taj-föld 94:55, Franciaország-Singapur 80:54.

Szabadstílusú birkózó verseny

Ma, vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődik a Fl. Rosie UTA tornater-
mében (Dózsa mozi felett) az or-
szágos senior szabadstílusú birkózó
bajnokság tartományi szakasza, a-
melyen az aradi birkózók kívül
temesvári, lugosi versenyzők is
rajthoz állanak.

Evezősbírói fanfolyam

Az aradi evezős szakbizottság el-
határozta, hogy evezős bírói fan-
folyamot indít, amelyen régi evező-
sők, edzők és mindazok résztveh-
nek, akik szeretik ezt a sportágat.
Erdéklődők november 27-én, kedden
délután 6 órakor jelentkezzenek a
Locomotiva evezősházában.

Resica megmenekült a kieséstől

Resicai En. Metalul—Medgyesi En.
Flacara 2:1 (2:0)

Resicán játszották le a labdarugó
bajnokság B) csoportjának utolsó
mérkőzését, amelyen Chirila és Apró
góljaival már 2:0 arányban vezetett
a resicai csapat, de szünet után a
medgyesiek támadták többször és
Noian révén sikerült zépezíteniük.
A turnuszvernieken kívül tehát a
szamáriak jutottak a kiesés sorára,

Néhány sorban

A Román Kupamérkőzés során
vasárnap a következő meccsek ke-
sülnek lebonyolításra: Aranyosgye-
resi En. Metalul—Temesvári Loco-
motiva, Szálánvárosi En. St. Rosu
—Nagyvárdi Progresul, Galaci En.
Metalul—Hadersreg Központi Háza,
Bukaresti Locomotiva—Ploesti En.
Flacara.

Ma, vasárnap délután 3 órakor
a December 30 stadionban a Fl.
Rosie UTA csapata az aradi színé-
szek együttesével játszik gyászságos
labdarugó mérkőzést.

